

Posudek vedoucího diplomové práce

Název: *Hannah Arendt o demokracii*

Autor: Bc. Kristián Těmín

Vedoucí: Mgr. Martin Štefek, Ph.D.

Diplomová práce Kristiána Těmína je členěna do sedmi částí (vč. seznamu zdrojů). Obsahuje 92 tiskových stran. Text splňuje formální požadavky kladené na klasifikační práce tohoto stupně.

Diplomant si vytkl nelehký cíl – rozhodl se pojednat o demokracii v díle Hannah Arendtové. Znalci autorčina díla vědí, že pojem „demokracie“ používala sporadicky. Nadto je třeba připomenout, že světová „Arendtologie“ se tomuto tématu doposud spíše vyhýbala. (Autor ve své práci zapojil jeden z mála textů, který se na tomto poli vztahu Arendtové a demokracie věnuje – Isaacův článek „Oases in the Desert“). Sekundární literatury o jedné z největších politických teoretiček 20. století dosud vyšlo nepřehledné množství. Autor pracoval s klíčovými interpretátory jejího odkazu (Seyla Benhabib, Hanna Pitkin, Margaret Canovan, Dana R. Villa). Dovolím si však podotknout, že rozsáhlejší studium sekundární literatury by kvalitu práce ještě pozvedlo.

Kolega Těmín pracoval především s knihami *Původ totalitarismu*, *Vita activa*, *Mezi minulostí a budoucností*, *O revoluci* a *O násilí*. Aby se mohl přiblížit pojetí demokracie Hannah Arendtové, musel krok po kroku rozplétat klíčové pojmy její politické teorie. Postupně se tak věnuje pojmu svobody, jednání, počátku atd. Výklad je „arendtovsky“ repetitivní; svojí kvalitou by obstál jako základní učební text. Pečlivě rozebírá pojmy z *Vita activa* – jako *homo faber* či *animal laborans*, aby je umně používal v dalších částech textu. S odvahou se navíc pustil na tenký led, když odhaloval „heideggerovské“ motivy v díle Arendtové. (Nutno podotknout, že autor v textu prokázal výbornou kompetenci v oblasti politické filozofie obecně.)

Zájemci o interpretování Hannah Arendtové nevyhnutelně narážejí na problém její „nezařaditelnosti“ do „tradičních“ ideologických proudů, metodologií či filozofických škol. Autor tuto unikátnost chápe, respektuje ji a nesnaží se její myšlení naroubovat na „standardní“ kategorie. Srovnání s Berlinovým pojetím svobody (viz podkapitola 2.4.2) či konfrontace

s pojetím demokracie C. B. Macphersona (viz podkapitola 5.5.2) zde slouží k situování „nezařaditelné“. Avšak více, než konfrontace s jinými myšlenkovými zdroji mi zde přijde plodné pojednání o maďarské revoluci roku 1956 jakožto autorčina preferovaného politického zřízení. Na s. 63 Těmín dochází k dílčímu závěru: „Podle Arendtové jsou to právě rady, které vystihují demokratické zřízení.“ V závěru pak mimo jiné píše, že „politický projekt u Arendtové lze označit za demokratický v tom smyslu, že klade důraz na proces deliberace, která probíhá skrze dialog jednotlivých mínění, a nárok participace, kdy všichni lidé mají ze své podstaty možnost jednat, nelze jej jednoznačně zařadit do republikánské nebo liberální tradice“ (s. 88).

Čtení textu mě vede k otázce, o níž může být pojednáno u obhajoby: O Arendtové se nejednou psalo jako o anti-demokratické myslitelce. Vyvrátíme toto tvrzení pomocí argumentů obsažených v diplomové práci?

Diplomovou práci Kristiána Těmína **doporučuji** k obhajobě. Navrhuji hodnocení stupněm **výborně**.

V Praze dne 23. 1. 2020

Martin Štefek